

آری، بانک‌ها تشنه‌اند!

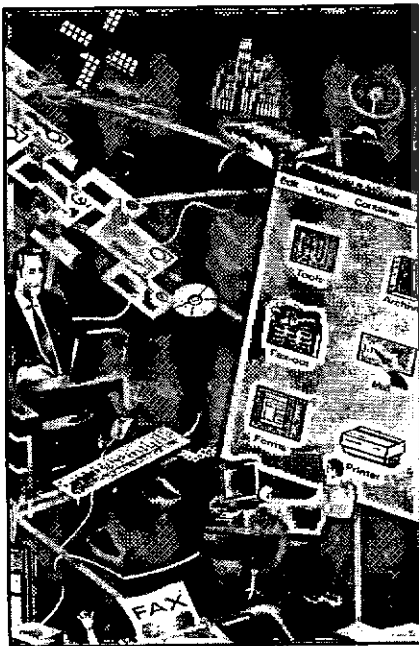
محمدعلی شاملو، وکیل دادگستری

○ مسووع برررسی و ارزیابی دستگاه‌های الکترونیکی مورد نیاز بانک‌ها باید به عهده یک سازمان واحد ذیصلاح محول شود تا زیر نظر استادان آگاه به علوم و تکنولوژی مدرن جهان صنعتی به کار بپردازد.

عیب‌یابی و خرید این گونه دستگاه‌های کامپیوتری و الکترونیکی توسط همه بانک‌ها، یک سازمان واحد ذیصلاح تأسیس شود تا زیر نظر استادان دانشگاه که به آخرین علوم و اطلاعات تکنولوژیکی مدرن جهان صنعتی زمان احاطه دارند، به این کار مهم بپردازند. منظور این مقاله جز این نیست که متولیان امور اقتصادی و بانکی کشور را متوجه این امر کند که: هم‌زمان با پیشرفت جهانی تکنولوژی، در پیشرفت هماهنگ معلومات و دانش فنی و تخصصی عموم مسوولان و کارشناسان این بخش حیاتی بانکی و اقتصادی کشور نیز تجدیدنظر بنیادی بعمل آورند. آری، بانک‌ها هنوز تشنه‌اند، اما باید به یاد داشته باشند که:

آب کم جو، تشنگی آور به دست
تا برآید آبت از بالا و پست

«مولوی»

▲ صحت کارکرد ابزارهای الکترونیکی بانک‌ها چگونه و توسط چه سازمانی کنترل و تأیید می‌شود؟

در دستکاری عمدی این دستگاه‌ها شرط احتیاط نیست؟ در این موارد چه کسی و چه مدت پس از این اختلال‌های عمدی متوجه می‌شود؟ خسارات وارده به بانک در مدت اختلال چه قدر بوده؟

بدیهی است که انتخاب در سفارش و خرید دستگاه‌های حساس تکنولوژیک خارجی یا داخلی بانک‌ها، معمولاً به تشخیص کارشناسان بانک‌ها انجام می‌گیرد. حال چنانچه یک بانک خرید دستگاهی را به مناقصه بگذارد و در نتیجه، دو مدل از یک نوع دستگاه به وسیله دو کمپانی پیشنهاد شده باشد که ظاهراً هر دو مشابه باشند، تشخیص انتخاب بهترین با کیست؟

اگر بانک یکی را انتخاب کند و کمپانی دیگر اعتراض کند و اسناد و دلایل علمی و فنی مبنی بر ارجحیت دستگاه خود ارائه دهد، بانک با چه استدلالی، چه تصمیمی را اتخاذ خواهد کرد؟ فرض می‌کنیم که قضیه موکول به کسب نظر کارشناس رسمی دادگستری شود. آیا نظر او قاطع است؟ چرا؟ در صورتیکه انتخاب و خرید بدون مناقصه انجام پذیرد که ضریب ریسک صد برابر هم می‌شود. در ادامه این مقوله، به حقایق تلخ و شگفت‌آوری می‌رسیم: یک دستگاه فنی پیچیده که طبق مدرن‌ترین تکنولوژی کشورهای صنعتی پیشرفته ساخته شده، توسط یک کارشناس بانک - یا یک کارشناس دادگستری - مورد بررسی و ارزیابی قرار می‌گیرد، در حالی که معلومات علمی و فنی این کارشناسان مربوط به چهل سال قبل و زمانی است که مدرک کارشناسی یا کارشناسی ارشد را اخذ کرده‌اند و یا به استخدام بانک درآمده‌اند یا کارشناس رسمی دادگستری شده‌اند!

یا دستگاه‌های مدرن و حساس به وسیله مدیران و کارمندی بکار گرفته می‌شوند که هنوز آموزش لازم و کافی درباره چگونگی مکانیزم و کاربرد و موارد استفاده آن را فرا نگرفته‌اند. یا به وسیله تعمیرکارانی سرویس و نگهداری می‌شوند که تجربه و تخصص لازم را ندارند و با دانش روز فرسنگ‌ها فاصله دارند.

چاره چیست؟

به نظر می‌رسد که در این زمانه، چاره یکی این باشد که تشخیص معایب، انتخاب و کنترل کیفیت و قیاس اینگونه ابزارها با استانداردهای تکنولوژی مدرن بین‌المللی، به دانشگاه‌های صنعتی کشور واگذار شود.

و اکنون که متأسفانه تا عملی شدن وعده خصوصی شدن بانک‌ها راه درازی در پیش است و همه بانک‌ها هم دولتی هستند، باید برای ارزیابی،

در شماره ۲۱ ماهنامه بانک و اقتصاد، یک کارشناس بانکی درباره «تشنگی بانک‌ها در آرایه خدمات نوین بانکی» نظریاتی را ابراز کرده بود که قابل تأمل است.

می‌گوید: «آرایه بهترین خدمات برای ایفای نقش مؤثر در زمینه اقتصادی و همگامی با تغییرات و نیازها و انتظارات، ضامن موفقیت است و از اهداف اساسی و وجودی بانک‌ها بشمار می‌رود.» او این مهم را مستلزم استفاده صحیح و مؤثر از تکنولوژی اطلاعات در عصر حاضر می‌داند، و می‌گوید: «چگونگی بکارگیری آن امری است که نیاز به تجربه، تخصص علمی و فنی و آگاهی و شناخت دقیق از سیستم بانکی و درک عمیق و صحیح از نیازهای فعلی و آتی جامعه دارد.» و نتیجه می‌گیرد که مزیت استفاده از سیستم‌های الکترونیکی در انجام سریع عملیات بانکی، کم کردن کارکنان مؤسسه، کاهش اشتباهات و تخلفات، امکان نظارت مداوم بر عملیات بانکی، و جلوگیری از نقل و انتقالات فیزیکی وجوه است.

تأمل ما در این مقاله متوجه آن قسمت از نظریات این کارشناس است که اذعان دارد: در دنیای تکنولوژیک امروز که بیشتر فعالیت‌های بانک به وسیله ابزارهای الکترونیکی و نرم‌افزارهای مرکزی انجام می‌گیرد، استفاده از ابزارهای الکترونیکی کنترل داخلی و متخصصان بانکی آشنا با سیستم‌های کامپیوتری و زبان‌های برنامه‌نویسی از الزامات است. اما درجه اطمینان این ابزار الکترونیکی و کامپیوتری چگونه اندازه‌گیری و توسط چه سازمانی کنترل می‌شود؟

آیا تشنگی بانک‌ها فقط با خرید این ابزارهای ظریف رفع می‌شود؟ دنیای تکنولوژی مدرن در امور اقتصادی و بانکی جهان امروز، وسایل دقیق هوشمند و روش‌های عجیب دیگری را نیز برای رفع عطش بانک‌ها در اختیار گذاشته است مانند: اتوماسیون سیستم بانکی، کارت هوشمند و چگونگی رفع اشکالات تکنولوژیکی آن، نوارهای مغناطیسی، تجارت الکترونیکی با پول الکترونیکی، رمزگذاری اطلاعات مربوط به پول الکترونیک، امضای دیجیتالی، کنترل ریسک عملیاتی بانک‌ها در پردازش داده‌ها و غیره.

حتی تصور اشتباه در محاسبه هر یک از این ابزارها وحشتناک است، ولی متأسفانه حقیقت ملموس اینست که هر روز شاهد خرابی و تعمیرات و نتایج اشتباهات این ابزارها هستیم.

آیا ابزارها قبل از معلوم شدن خرابی و نیاز به تعمیر، در محاسبات اشتباه نمی‌کرده‌اند؟ آیا تشکیک